

MONTE CASSINO
- TRUDNE PYTANIA

PAWEŁ SIERGIEJCZYK
LEWICA BEZ HISTORII, HISTORIA BEZ LEWICY

JANUSZ KIJOWSKI
DZIKIE POLA POLSKIEGO FILMU

KOMPROMITACJA PiS
NA PODLASIU

Mija 10 lat
od śmierci
Jaruzelskiego

SPORY O GENERAŁA

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311409

reżyseria Lukas Nathrath

KOLACJA POŻEGNALNA

Zabawna opowieść o przyjęciu z piekła rodem

w kinach od 24 maja

Ruch oporu PiS

Chcieć a móc. W takim klinczu znalazła się koalicja rządząca. Jej wyborcy, którzy mieli dość patologicznych rządów dojrzałej zmiany, spodziewali się szybszych i głębszych zmian. A z tym jest różnie. Nie da się tego rządu oceniać jedną miarą. Między ministerialnymi prymusami a maruderami jest coraz większa różnica. I musi coś z tym zrobić premier Tusk. Nie wątpię, że ci, którzy trafili do rządu, chcą dobrze. Ale dobre chęci ludzi bez wystarczających kompetencji nie wystarczą. Rządzenie państwem to nie szkoła, w której spokojnie można się tego uczyć. Tytuł ministra czy wiceministra jeszcze nikogo nie zrobił mądrym. Za to przemądrzałym zadufkiem bardzo często. Połączenie braku umiejętności z sodówką i z łażeniem po mediach, by pleść banialuki, dołuje wyborców. I ośmiesza rząd. Korzystają z tego tabuny polityków PiS, którzy uznali, że skoro przez pół roku nikt im nie dobrał się do skóry, to najgorsze mają za sobą. Nie mają. I nie mogą mieć. Z perfidnym zabetonowaniem układów mamy do czynienia we wszystkich resortach. I jedni ministrowie systematycznie te miny detonują, stawiając sprawy na nogach, a nie na głowie, a drudzy błędzą jak dzieci we mgle i tracą czas. I z tymi, którzy sobie nie radzą, trzeba się rozstać. Wiem, że to koalicja i kto mógł, powypychał swoich ludzi do ministerstw, nie patrząc na interesy

państwa. Ale wiem też, że z takim balastem nikt tego państwowego wozu nie pociągnie. A przynajmniej nie tak sprawnie, jak tego chcą wyborcy.

PiS miało osiem lat, by zbudować piramidę powiązań rodzinnych, towarzyskich i politycznych. I nawet gdy eliminuje się poszczególne ogniwa, to głębiej są kolejne i kolejne. Końca nie widać.

A po przegranych wyborach mamy dobrze zorganizowany i zdeterminowany pisowski ruch oporu. Okopali się i tak pozabezpieczali fasadowymi instytucjami, że trzeba dużych umiejętności, by się poruszać na tym polu minowym.

Jak sobie z tym radzić? Dać więcej kompetencji ludziom spoza polityki. Fachowcom, którzy wiedzą, jak mądrze i skutecznie modernizować Polskę. Na butę, bezczelność i powszechną amnezję w szeregach dojrzałej zmiany trzeba odpowiedzieć konsekwentną realizacją zapowiadanych zmian. A wtedy poczucie bezkarności polityków PiS zmieni się w panikę i strach przed odpowiedzialnością.

Fundacja Oratio Recta

Nr konta: 72 1090 2851 0000 0001 2023 9821

BAKOWSKI

**Bądź z nami
na Międzynarodowych
Targach Książki w Warszawie**

**23-26 maja
(czwartek-niedziela)**

**PRZEGLĄD serdecznie zaprasza
na nasze stoisko nr L11
w namiocie L2 przed PKiN
Czekamy z nowymi książkami
i rabatami targowymi!**

**Wstęp wolny
Spotkaj się z naszymi autorami**

Więcej informacji na s. 17

W NUMERZE

KRAJ

- 8 **Spory o Generała**
Kluczowy polityk czasu wielkiej zmiany
- 14 **Hucpa #naStart?**
Znów źle pomyślany program mieszkaniowy
- 18 **Kaczyński już nie rządzi na Podlasiu**
„Zdradzony” marszałek województwa
- 22 **Chemii nie było i nie będzie**
Dlaczego Azoty szorują po dnie
- 50 **Polska Wietnamem Europy**
Od straganów po wielkie biznesy

OPINIE

- 24 **Paweł Siergiejczyk**
Lewica bez historii, historia bez lewicy

HISTORIA

- 28 **Legenda Monte Cassino**
Bitwa ważna, ale propagandowo

ZAGRANICA

- 32 **Podzieleni jak nigdy**
A skutkiem zamach na Słowacji
- 34 **Wieczny delfin**
Macrona sny o światowym przywództwie
- 38 **Stawka większa niż aborcja**
Korespondencja z USA

KULTURA

- 42 **Dzikie pola polskiego filmu**
– rozmowa z Januszem Kijowskim
- 46 **Culturalia**
- 48 **CREDO. Tożsamość / ludzie / miejsca**
Jacenty Dędek fotografuje częstochowian
- 66 **Katarzyna Karpowicz. Różany wianek**

OBSERWACJE

- 53 **Foki z Wyspy Prądów**
Na odludnych obrzeżach Europy

PSYCHOLOGIA

- 56 **Co cię nie zabije, to cię urodzi**
Lekcje z trudnych doświadczeń

ZDROWIE

- 60 **Znów poczuć zapach kawy**
– rozmowa z prof. Radosławem Gawlikiem

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 **Jerzy Domański**
Ruch oporu PiS
- 21 **Jan Widacki**
Edukacyjna fikcja
- 27 **Andrzej Szahaj**
Zażenowanie
- 31 **Roman Kurkiewicz**
Czy wolno strzelać do demokracji?
- 37 **Tomasz Jastrun**
Schabowy i ziemniaki
- 47 **Wojciech Kuczok**
Dysharmonia wyższych sfer

38

ZAGRANICA

STAWKA WIĘKSZA NIŻ ABORCJA

Korespondencja z USA

48

KULTURA

CREDO. TOŻSAMOŚĆ / LUDZIE / MIEJSCA

Jacenty Dędek fotografuje częstochowian

56

PSYCHOLOGIA

CO CIĘ NIE ZABIJE, TO CIĘ URODZI

Lekcje z trudnych doświadczeń

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

✉ Dzień Zwycięstwa?

„Z okazji Dnia Zwycięstwa odbędą się zapewne uroczystości rocznicowe z udziałem najważniejszych osób w państwie”, przewidywał red. Paweł Dybicz w komentarzu „Historia bez zwycięzców” (PRZEGLĄD nr 19). Nic z tych rzeczy. Najwyższe władze państwowe nie obchodziły żadnego Dnia Zwycięstwa. 8 maja złożono kwiaty przed Grobem Nieznanego Żołnierza z okazji „79. rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie”.

Zaledwie drugi albo i trzeci garnitur rządzących wziął udział w uroczystości zorganizowanej przez Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Pocieszające jest jedynie to, że jego nowy szef Lech Parell w przemówieniu nie zapomniał o żołnierzach Wojska Polskiego ze Wschodu i na równi z polskimi cmentarzami wojennymi pod Tobrukiem czy na Monte Cassino wymienił też Lenino. Jeszcze niedawno takie słowa zapewne by nie padły.

Krzysztof Bojanowski

f Podziel się pan głowicą

Serwowana przez polityków prawicy (to także Koalicja) propaganda strachu jest nieznośna. Skrajni zrobili z Podlasia poligon, a demokraci to podbijają. Rząd puszcza fake newsy o podsłuchach. BBC to powieła... Handlarze strachem, gdy już lud nie zwraca uwagi na przerzucanie ludzi przez mur. A do tego trzeba przecież mobilizować zachodnich sojuszników. Dlatego Tusk zrobi tu autorytaryzm przedwojenny?

Wojtek Sańko

f Nam strzelać nie kazano

Gdyby Ukraina wystrzeliwała od 10 do 20 tys. pocisków dziennie, to Władywostok na pewno zostałaby zdobyty. To tylko działanie propagandowe, aby z podatnika wyciągnąć kasę na armię, ile się da. Wojskowi zawsze gadają o swoich potrzebach, a życie cywilów to dla nich inna bajka. Anglosasi wywołali tę wojenkę na Ukrainie, bo wiedzieli, że dobrze na tym zarobią. Zarabiają, a skoro taki kraj jak Polska nie ma mocy produkcyjnych, to wiadomo, że będzie musiał kupić. Nietrudno zgadnąć, gdzie te zakupy zostaną zrobione. Po socjalizmie w kraju mieliśmy solidny przemysł zbrojeniowy, ale zachciało nam się Zachodu i NATO, więc usłyszeliśmy: wasze musi zostać zlikwidowane, bo musi być tylko nasze. Jak zwykle, raz idziemy wolniej, raz szybciej, ale zawsze pod górkę.

Andrzej Kościański

Krótko przed zmianą ustrojową w Bolechowie pod Poznaniem trwała budowa fabryki amunicji o nazwie Pressta. Zakład zamaszty w swoich założeniach. Gotowy w sporej części. Jednak nadchodzące nieuchronnie przemiany spowodowały zaniechanie tej inwestycji. Ot, historia płata psikusy. A to niby my tym wszystkim zarządzamy – załatuje tu Wolandem. Być może podane tu przeze mnie informacje są nieprecyzyjne, jednak znam tylko takie z opowiadań.

Tadeusz Żyła

ZDJĘCIE TYGODNIA

Krzysztof Żuczkowski

Wejście w błyskach fleszy. Mateusz Morawiecki przed sejmową komisją ds. wyborów kopertowych. Warszawa, 16 maja 2024 r.

W tegorocznym rankingu World Press Freedom **Polska znalazła się na 47. miejscu**, za Włochami. W pierwszej dziesiątce są: Norwegia, Dania, Szwecja, Holandia, Finlandia, Estonia, Portugalia, Irlandia, Szwajcaria i Niemcy. USA uplasowały się na 55. miejscu.

Jerzy Baczyński już od 30 lat jest redaktorem naczelnym tygodnika „Polityka”. Zbudował tak dobry zespół pisma, że doceniają go czytelnicy i szanują inne opiniotwórcze media. Gratulujemy.

Danuta Wałęsa nie zasługuje na status opozycjonisty. Tak orzekł Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, którym przez osiem lat (2016-2024) kierował polityk PiS Jan Józef Kasprzyk. Podobnie oceniła ją powołana przez pisowskiego wojewodę Dariusza Drelicha Pomorska Rada Konsultacyjna. Decyzja jest prawomocna. A Danuta Wałęsa nie zamierza występować z kolejnym wnioskiem. Wśród wielkiej gromady pisowskich nie-szczęść Jan Józef Kasprzyk plasuje się bardzo wysoko.

13 kwietnia odnawialne źródła energii zaspokajały w 63% zapotrzebowanie Polski na energię elektryczną.

Prezydent Duda hojnie rozdaje Order Orła Białego, najwyższe polskie odznaczenie. Nadał już 98 takich orderów, kierując się sobie tylko znaną logiką i sympatiami politycznymi. Z prestiżu Orła Białego nie za dużo zostało.

Od marca 2018 r. inflacja w Polsce wzrosła o 44,5%, co oznacza, że w ciągu sześciu lat ceny wzrosły o prawie 50%.

W Ukrainie do wojska mogą być, podobnie jak w Rosji, powoływani więźniowie, z wyjątkiem sprawców najcięższych zbrodni (których Rosjanie powołują). Od początku wojny zmobilizowano już w Ukrainie prawie 11 tys. osób mających sprawy sądowe.

Według sondażu CNN (18-23 kwietnia) poparcie dla prezydenta Bidena spadło z 45% w styczniu do 43%. Trumpa popiera 49% respondentów.

Po bydgoskim Zachemie zostały setki hektarów skażonej ziemi zagrażającej Brdzie i Wiśle. Do rzetelnego przebadania jest ok. 4 tys. ha. Koszt oczyszczenia całego terenu może sięgać 2,5 mld zł.

W podparyskim Suresnes 18 piekarzy upiekło **najdłuższą bagietkę świata. Miała 140,5 m**, a zużyto na nią spore ilości czterech tradycyjnych składników: 90 kg mąki, 60 l wody, 1,2 kg soli i 1,2 kg drożdży.

W 2023 r. zarejestrowanych w Polsce było **1,9 mln motocykli**. Prowadzący je motocykliści spowodowali **197 wypadków, w których zginęło 189 osób**. Tendencja jest ponura, bo wypadków i ofiar śmiertelnych coraz więcej.

Przeciętna pensja Polaków w Norwegii to 43 tys. koron. Gorzej zarabiają tylko Afrykanie. Norwegowie zarabiają średnio 58 tys. koron, a mieszkańcy Ameryki Południowej 48 tys. (**Norweskie Biuro Statystyczne SSB**).

37% polskich nastolatków odczuwa głęboką samotność, a 43% młodych dorosłych uważa, że żyje w permanentnym smutku (**badanie Indicator**).

PRZEBŁYSKI

Hucpiarz przed komisją

Gdy głupkowato chichoczący Mikołaj Pawlak stał się przed komisją śledczą w sprawie Pegasusa, przypomniały się najgorsze praktyki z czasów, gdy PiS obsadziło go w roli rzecznika praw dziecka.

Przyszedł w towarzystwie adwokata, pośmiał się nerwowo i poszedł sobie. Prawdziwe pisowskie panisko. Butne i bezkarne. Jak w czasach, gdy u ministra Ziobry rządził poprawczakami. Albo gdy jako adwokat brał udział w unieważnianiu małżeństw kościelnych. Gorszego rzecznika dzieci nigdy nie miały. Pawlak zajęty udziałem w uroczystościach kościelnych nigdy nie zajął się dziećmi – ofiarami księży pedofilów.

Porównajcie tego hucpiarza z obecną rzecznik. Monika Horna-Cieślak nie musi chodzić z adwokatem.

Nitras, odpuść te błonia

Na błoniach PGE Narodowego, czyli największego stadionu w Polsce, ma powstać Muzeum Techniki i Historii Naturalnej. To bardzo sensowny pomysł. Połączenie muzeum techniki ze środowiskiem. Wykorzystanie tego, co jest w magazynach: minerałów, zbiorów paleontologicznych i zoologicznych, które są gdzieś pod Puszcą Kampinoską. Zamiast marnować to, co jest niedostępne, w centrum stolicy powstanie nowoczesne i łatwo dostępne muzeum. Popierają to instytuty Polskiej Akademii Nauk, które chcą przekazać swoje zbiory. Ministerstwo Glinńskiego trzy lata temu przygotowało koncepcję, przekazało działkę, zatrudniło Roberta Supta, który budował Muzeum Polin. Ma być takie cudęńko jak Muzeum Historii Naturalnej w Londynie. Ma być. Ale minister Nitras i urzędnicy z ratusza chcą ten teren przejąć dla sportu. Mamy dla nich prosty komunikat. Odwalcie się od muzeum.

Cyrk Rutkowskich

Łukę po tradycyjnych cyrkach wypełnia cyrk nowego typu. Cyrk Rutkowskich. Były detektyw Krzysztof, żona byłego detektywa Maja i 10-letni syn, też Krzysztof. Nie tak dawno Rutkowski leżał na stacji benzynowej skuty przez służby. A dziś? Wygląda jak klaun. A jak się odezwie, to jest jeszcze gorzej. Mądrzejsi rodzice chronią wizerunki dzieci. Niestety, Krzysztof junior nie ma takiego fartu, na okrągło pokazuje go plotkarskie gazetki. Szmira z tandetą pod rękę. Ale na bogato. Synek na pierwszą komunię dostał bmw E36 za 200 tys. zł. A rodzice? Po pięciu latach od ślubu cywilnego zrobili sobie ślub kościelny. I pokazali smakoszom tandety, że bezguście nie ma granic.

PYTANIE TYGODNIA

Czy polityk skuteczny to polityk cyniczny?

DR WOJCIECH PESZYŃSKI,

politolog, UMK

Cynizm nie jest we współczesnej polityce regułą, którą można wszystko wytłumaczyć. Nie tylko on wpisuje się dziś w politykę. Oczywiście tempo, jakie narzuca nienazarta medialna bestia, sprawia, że trzeba być jako polityk lotnym i używać chwytliwych haseł. To jednak nie oznacza, że praktyka skracania i upraszczania przekazu zawsze będzie skuteczna. Czasem trzeba podjąć bardzo konkretne kroki i pokazać sprawczość. Należy też pamiętać, czym kierują się wyborcy. Większość osób w pierwszej kolejności patrzy na to, kto do jakiej partii przynależy.

DR MILENA DRZEWIECKA,

psycholożka społeczna, Uniwersytet SWPS

Nie każdy cynik będzie skuteczny w polityce i nie każdy skuteczny polityk musi być cyniczny. Natomiast w sferze percepcji obywatela faktycznie często wiążą ludzi władzy z cynizmem, arogancją itp. Niektórzy politycy zapracowali sobie na takie skojarzenia sami, inni przez współpracowników. Roger Stone, który doradzał m.in. Donaldowi Trumpowi, mówił np.: „Zła sława jest lepsza niż żadna”. Ja powtarzam, że jeśli chcesz poznać lidera, spójrz na jego/jej otoczenie. Cynicy często odpowiadają za „brudną robotę”. Bo czym jak nie cynicznym zagranem

w kampanii prezydenckiej Lecha Kaczyńskiego z 2005 r. był tzw. dziadek z Wehrmachtu? Ale tę kampanię firmował nie sam Kaczyński, lecz Jacek Kurski. Cynizm zdecydowanie łatwiej wykorzystać przy autokratycznej władzy. W demokracji są, a przynajmniej powinny być, niezależne instytucje z mediami włącznie, które hamują cyniczne i narcystyczne zapędy. W końcu polityka w arystotelesowskim wydaniu ma na celu realizację wspólnego dobra. Wspólnego, nie indywidualnego.

WIESŁAW GAŁĄZKA,

ekspert ds. wizerunku i kampanii wyborczych

Dzisiaj przez mocne zaangażowanie się Kościoła katolickiego w życie polityczne i działania takich partii jak Prawo i Sprawiedliwość czy Konfederacja cynizm stał się wręcz moralnością. Niestety, wydaje się, że wyborcy mają świadomość tego, że politycy nie mogą być inni. Nie oddają się więc głębszej refleksji nad życiem politycznym. Co zaś się tyczy polityków, to widzą oni, że cynizm daje największą skuteczność w podejmowanych działaniach. Należy ubolewać nad tym, że cynizm stał się obecnie normą i przeszliśmy nad tym do porządku dziennego.

Rozmawiał Kornel Wawrzyniak